

Egyptens övergivna barn

[nggallery id=98]

Vågar de hoppas på en framtid efter revolutionen? Tidigare brydde myndigheterna sig knappast om storstädernas uppskattningsvis 100 000 gatubarn. Droger, våld och sexövergrepp har varit deras vardag. Hur blir det i det "nya" Egypten?

Text och bild: Bengt Sigvardsson | [Prenumerera](#) | Artikel i [SocialPolitik nr 3 2011](#)

För cirka ett år sedan stormade egyptisk polis lägenheten där 10-åriga Khaled Muhammed Hassan bodde med sina föräldrar och tre bröder i ett av Kairos slumområden. Hans föräldrar och äldste bror greps.

– De förtjänade att bli gripna. De sålde knark och stal grejer, säger Khaled med en axelryckning.

Khaled och hans bröder lämnades vind för våg. Nästa dag intog föräldrarnas pundarpolare lägenheten och kastade ut dem. De hade ingenstans att ta vägen. Ingenstans att söka hjälp.

– Varför skulle någon hjälpa oss? Det var ju mammas fel att hon hamnade i fängelse. Det här är Egypten – här slåss var och en för sitt eget bröd. Myndigheterna hade nog helst sett att vi dog, säger Khaled.

Bröderna sällade sig till Kairos cirka 50 000 gatubarn. På nätterna sov de under en järnvägsbro. På dagarna samlade de plast och kartong som de sålde till återvinning. Det var sällan de fick behålla sina surt förvärvade småslantar.

– Så fort vi hade mat eller pengar blev vi knivrånade av äldre killar, men det kanske var bra. Det höll oss borta från droger, för de snodde allt – precis allt, säger Khaled.

Efter fem månader snokade deras gifta storasyster upp dem och kontaktade organisationen Caritas som är en del av ett NGO-

nätverk som arbetar med gatubarn. Nu har de bott i sju månader på Caritas natthärbärge i Kairoförorten Giza. På dagarna får de skriv- och läsundervisning samt deltar i olika aktiviteter på organisationens dagcenter med ett 30-tal andra gatubarn i åldrarna 5–17 år. Vissa av dem är föräldralösa, andra har rymt, en del har slängts ut hemifrån. Efter nio månader på centret är målet att barnen ska integreras med sina familjer, eller hos nära släktingar.

– Jag kanske kan bo hos min systers familj, men jag vet inte säkert, säger Khaled.

Vi sitter i centrets prunkande trädgård. Det är bokstavligen en oas bland de hafsigt byggda flervåningshusen i tegel som breder ut sig mot Gizapyramiderna. På bara några årtionden har Kairos befolkning fördubblats till 20–24 miljoner invånare, framför allt genom inflyttning från landsbygden.

Omkring 15 miljoner av Egyptens 80 miljoner invånare uppskattas leva i något av landets 1 100 slumområden där 90 procent av landets cirka 100 000 gatubarn har växt upp. Fattigdomen är utbredd. Hela 40 procent av befolkningen uppskattas leva på – eller under – två dollar per dag.

Under Mubaraks 30-åriga diktatur hölls de fattiga massorna i schack av en brutal poliskår och säkerhetstjänst. Med facit i hand var det bara en tidsfråga innan revolutionen skulle komma, vilket den gjorde den 25 januari i år. Den 11 februari avgick Mubarak. Landet styrs nu av en militärledd övergångsregering fram till parlamentsvalen senare i höst.

– Jag hoppas att vi får en regering som visar barmhärtighet och respekt för oss, inte arresterar oss bara för att vi inte har någonstans att bo. På gatan kändes det som om jag inte var en människa – bara ett problem, säger Khaled.

Khaled har stora framtidsplaner.

– Jag ska se till så att det blir ett slut på min familjs tragiska historia. Jag ska jobba och spara pengar för att plugga till advokat på universitetet. Sedan ska jag hjälpa min mor att komma ut ur fängelset, avslutar han.

Det finns inget nationellt program för att hjälpa gatubarnen, trots att de syns överallt i Egyptens storstäder där de säljer vykort, tigger och putsar skor på gatorna. Polisens respons är att köra bort dem. Ibland arresteras de, men släpps vanligen ut på gatan igen efter någon dag. Enligt flera uppgifter utnyttjas gatubarn ofta sexuellt av både av poliser, andra gatubarn och torskare.

– Det är vanligt att de prostituerar sig. Äldre killar och tjejer är hallickar åt yngre flickor, säger Nora Thomas som är volontär på centret.

Majoriteten av barnen på centret är killar, men det finns även några tjejer som nyss har kommit dit. Nora ber mig att inte prata med dem.

– Nästan alla flickor har utsatts för sexuella övergrepp. Vår psykolog har inte pratat med dem än, men de bär med stor sannolikhet på trauman, säger hon.

Även pojkar prostituerar sig och utnyttjas sexuellt. 15-åriga Saad Ahmad tog sig till Kairo som 10-åring, när hans föräldrar hade dött. Fram tills för ett år sedan levde han på gatan och försörjde sig på olika småjobb.

– Mitt största problem var de äldre killarna. De försökte döda mig flera gånger, berättar han.

Saad svarar undvikande på varför de ville döda honom. Till slut kommer det fram att det var för att han gjorde motstånd när de försökte våldta honom.

Drogmissbruk är utbrett bland gatubarnen, framförallt limsniffning. Man ser dem ofta sniffa lim ur plastpåsar helt öppet eller ligga utslagna på trottoarerna med tomma, glansiga blickar.

– Jag provade också att sniffa lim, men det finns även andra droger. Många äldre killar tvingar yngre barn att sälja knark, säger Saad.

Nora berättar att om inte gatubarnen får hjälp tidigt så antingen dör de eller blir heltidskriminella.

– Limsniffning är oerhört skadligt. Samtidigt blir barnen inte fysiskt beroende av lim, så de behöver inte läggas in på

avgiftning, säger Nora.

Saad bor på centret där han jobbar som städare. Han har bara två önskningar.

– Att jobba, det spelar ingen roll med vad, och att köpa en dator. Revolutionen bryr jag mig inte om. Inget kommer att förändras. Det kommer bara att bli värre, säger han.

Centret har mobila team som söker upp barnen på gatan. De erbjuder medicinsk hjälp, rådgivning och information om hur de kan få hjälp. För att få plats på natthärbärgat måste barnen först tillbringa en tid på dagcentret.

– Det är inte alla som vill ha hjälp, de föredrar det fria livet på gatan. Det händer att de rymmer från natthärbärgat och tar andra barn med sig. Därför är det viktigt att kolla om de är motiverade, berättar Emad Talat som är socialarbetare på Caritas.

Alla barnen har antingen hoppat av – eller aldrig gått i – skolan. Målet med undervisningen på centret är att de ska integreras i vanliga skolor så småningom. Ett problem är att många saknar personliga dokument, vilket krävs för att få börja i statliga skolor. Cirka 300 000 barn saknar id-handlingar i Egypten eftersom deras föräldrar inte vet hur man registrerar dem efter födseln. I vissa fall finns barnens id-handlingar hos familjerna eller andra släktingar. Caritas besöker barnens familjer för att kolla upp detta och för att förbereda dem på att ta emot sina barn igen.

– Men det är inte alla som vill ha tillbaka sina barn. De kan inte försörja dem eller så bryr de sig inte om dem, säger Nora.

Mycket fattiga föräldrar kan få mikrolån. Beror motviljan på något annat erbjuder Caritas psykologhjälp eller rådgivning. Man undviker att blanda in myndigheterna.

– Då är risken stor att barnen hamnar på statliga barnhem som inte är bra. Är de inte redan kriminella blir de det där, säger Nora.

Magdy Garas, chef för Caritas i Egypten, liknar de statliga

barnhemmen vid förvaringsplatser.

– De utestänger barnen från det riktiga livet, säger Magdy Garas.

– Vi borde ha samma system som i vissa europeiska länder där föräldralösa barn kan bo hos värdfamiljer eller bli adopterade, säger han.

Men religiösa regler i familjelagstiftningen sätter käppar i hjulet.

– Islam tillåter inte adoption eller integration av barn i familjer som de inte är nära släkt med. Jag anser att det bästa för barnen ska stå över allt annat och hoppas på en radikal förändring när det gäller detta. Vi behöver ett öppnare och mer sekulariserat samhälle, säger Magdy.

Han vill se såväl ekonomiska och politiska som sociala reformer i Egypten efter revolutionen.

– Dessa barn är en tillgång, enda anledningen till att de är på gatan är att de inte har en stabil familj. De är uppvuxna i slummen där det inte finns något normalt liv, folk är fattiga och negligerade. Vissa män har två, tre fruar och massor av barn som de inte kan ta hand om. Familjerelaterat våld är utbrett, likaså drogmissbruk och skilsmässor. Att barnen rymmer och lever på gatan är ett resultat av detta kaos, säger Magdy.

Mycket tyder på att radikala islamistiska partier kommer att skörda stora framgångar i de kommande parlamentsvalen. Islamister har krävt att flera lagar om kvinnors rättigheter ska tas bort eftersom de ses som icke-islamska och ett verk av Hosni Mubaraks fru Suzanne.

– Under Mubarak levde vi i en diktatur, men det fanns saker som var bra. Suzanne Mubarak jobbade till exempel mycket för att förbättra situationen för barn och kvinnor. Hon var ansvarig för Nationella Barn- och Moderskapsrådet (NCCM) i regeringen och såg till att det fanns fonder för olika program. Hon låg även bakom många kampanjer om barns rättigheter i medierna. NCCM är nu upplöst, men dess struktur finns kvar under Hälsoministeriet, berättar Magdy.

Nu lobbar Caritas och andra NGO:s för att NCCM:s program ska innefatta direkta åtgärder för att hjälpa barnen på gatan, men även preventivt arbete för familjer i riskzonen.

– Jag vill att NGO:s slutar slösa så mycket pengar på konferenser, broschyrer och annat. De pengarna bör gå direkt till att hjälpa gatubarnen istället. Nu är vi fria att prata öppet om samhällsproblem. Alla – ministerier som NGO:s – måste samarbeta för att barnen ska få en bättre framtid i det "nya" Egypten, avslutar Magdy.

bengt_report@yahoo.se